

CYBERSIKKERHED



Foto: Colourbox

Kommuner vil med i cyberforsvar: "Vi er ikke stærkere end det svageste led"

Kommunerne frygter at blive efterladt uden for et fælles cyberforsvar, for det vil gøre kommunerne til det svageste led, lyder advarslen fra KL, som bakkes op af flere eksperter.

22.06.2023 - 07:00

tekst Anna Törnqvist Jensen, antj@kl.dk (<mailto:antj@kl.dk>)

Om få uger ventes et nyt forsvarsforlig at lande i Folketinget, og det er andet end kun krudt og kugler. Cybersikkerhed er nemlig blevet et væsentligt fokuspunkt, og opmærksomheden på digital krigsførelse, hvor regeringer eller andre kan skabe ødelæggelser ved eksempelvis at hacke systemer på fjendens territorium, er kun blevet skærpet efter den russiske invasion i Ukraine.

Men kommunerne skal ikke efterlades på ydersiden af en digital sikkerhedsmur, lyder advarslen fra KL, som i et nyt udspil til fælles cyberforsvar derfor slår på tromme for, at kommunerne skal tænkes med ind i et cyberforsvar. Ifølge nye tal fra KL baseret på besvarelser fra 66 kommuner oplever 27 procent af kommunerne mere end 200 angrebsforsøg om dagen.

– Verden har forandret sig markant på to parametre, der krydser hinanden. Det ene parameter er, at vi på mange måder er et gennemdigitaliseret land – og kommunerne er dermed også en del af det digitaliserede velfærdssamfund. Det andet parameter er, at den nuværende sikkerhedssituation er noget anspændt, og vi ved, at der er daglige forsøg fra hackere på at trænge ind i de kommunale systemer, siger Peter Rahbæk Juel (S), der er formand for KL's arbejdsmarkeds- og borgerserviceudvalg, og fortsætter:

– At kommunerne er del af det digitaliserede velfærdssamfund betyder også, at kommunerne skal være en del af cyberforsvaret. Der er brug for, at der bliver taget samlet stilling til cybersikkerheden – det er ikke bare den enkelte kommune, der skal sidde med det. For vi er ikke stærkere end det svageste led.

KL FORESLÅR

1. Kommunerne skal indgå som en del af det danske cyberforsvar. Det offentlige er bundet sammen digitalt, og det svageste led kan hurtigt blive bagdøren ind.
2. Folketinget skal sikre de nødvendige økonomiske og politiske

KL foreslår, at kommunerne ikke alene tænkes ind i et fælles cyberforsvar, men at Folketinget også sikrer de nødvendige økonomiske og politiske prioriteringer, så cyberforsvaret kan styrkes, og at Folketinget formulerer minimumskrav for cybersikkerheden, som kommunerne skal leve op til.

– Vi må som kommuner erkende, at det ikke er summen af 98 kommuners forskellige måder at sikre sig på, der gør det. Vi har brug for, at staten og regeringen skriver cybersikkerhed i kommunerne med ind i forsvarsforliget og laver minimumsstandarder, som kommunerne skal leve op til, så vi kan sikre det digitale velfærdssamfund. Staten skal sætte sig for bordenden både i forhold til at formulere minimumsstandarder og i forhold til finansiering, slår Peter Rahbæk Juel fast.

Truslen fra kriminelle og andre stater

Ifølge Jacob Herbst, der er it-sikkerhedsspecialist og CTO og partner hos it-sikkerheds- og rådgivningsvirksomheden Dubex, er der god grund til at bygge det digitale hegn rundt om den offentlige sektor lige højt.

– I Danmark tror jeg, borgerne er ret ligeglade med, om det er staten, regionerne eller kommunerne, der beskytter deres data. De tænker på den offentlige sektor som ét, og de vil bare vide sig sikre på, at deres data er beskyttet. Kommunerne har rigtig mange personlige data og borgernære servicefunktioner bundet op på digitale løsninger, og det taler for, at man også i kommunerne har et ordentligt sikkerhedsniveau, siger Jacob Herbst og mener, det er yderst relevant med fælles regler i den henseende.

– Problemet er, at hvis du har 98 kommuner, som hver især skal finde ud af, hvordan de skal sikre sig, uden der er nogle krav til det, så er der altid en risiko for, at kommunerne laver forskellige vurderinger, og så får man et inkonsistent sikkerhedsniveau, siger han.

27

procent af kommunerne oplever mere end 200 cyberangrebsforsøg om dagen.

Kilde: KL

En KL-analyse viser, at phishing og anden hacking, heriblandt malware, er blandt de angrebstyper, som kommunerne oftest er udsat for. Disse to typer angreb er desuden steget væsentligt siden 2017, ligesom antallet af typer angreb er blevet væsentligt flere. En stor del af de angreb, kommunerne udsættes for, kræver, at medarbejderne har en god viden om angreb, fordi det er op til den enkelte at reagere og handle. Det kan gøre det sværere at opdage angrebene og dermed gøre det lettere at angribe kommunerne.

Ifølge Jens Myrup Pedersen, der er professor på Aalborg Universitet og blandt andet underviser i cybersikkerhed, er der både risiko for hackerangreb fra kriminelle grupper og andre stater eller efterretningstjenester.

– Den største trussel er fra cyberkriminelle, som gør det for pengenes skyld. De kan med såkaldt ransomware lykkes med at låse hele systemer eller data og forlange løsesum for at give adgang til det igen. På den måde kan de tage både systemer og data som gidsler, og de kan også true med at lække data, så selv hvis man har styr på sin backup, kan man blive meget hårdt ramt af sådan et angreb.

Herhjemme er blandt andre Vestas og 7-Eleven blevet ramt af ransomware-angreb, som har ramt virksomhederne hårdt. Men ransomware-angreb har også lagt eksempelvis Costa Rica ned, så landet oplevede problemer med mange centrale systemer og blandt andet ikke kunne opkræve skatter.

Derudover peger Jens Myrup Pedersen på al den anden type svindel, der foregår, som at få ansatte til at betale falske fakturaer eller fejlagtigt give ondsindede adgang til ens konto.

Den største trussel er fra cyberkriminelle, som gør det for pengenes skyld. De kan med såkaldt ransomware lykkes med at låse hele systemer eller data og forlange løsesum for at give adgang til det igen.

Jens Myrup Pedersen, professor på Aalborg Universitet

Også Jacob Herbst mener umiddelbart, at truslen er størst fra cyberkriminelle grupper.

– De er supervelorganiserede og har mange penge qua de penge, de har tjent på kriminalitet gennem mange år. De er gode til at samarbejde og informationsudveksle, så det er en utrolig kompetent modstander, vi står over for, som ikke skyr nogen

midler for at tjene penge på afpresning og datasvindler, siger han, der dog også påpeger, at andre stater og efterretningstjenester er blevet mere aggressive i den digitale krigsførelse inden for de seneste år.

– Det er blandt andet fra Rusland og Kina, vi ser det, og med det, vi ser rent geopolitisk, er truslen derfra ikke blevet mindre, end den måtte have været. Den tilbageholdenhed, der måtte have forhindret dem i at gøre det før, er væk efter den 24. februar sidste år, hvor Rusland invaderede Ukraine.

Så mange angreb er kommunerne ramt af om dagen

Indsamlet på tværs af alle angrebstyper. Vist i procent

20

~~Ved ikke~~

64 kommuner har svaret på dette spørgsmål

Grafik: @danskekommuner • Kilde: KL • Lavet med [Datawrapper](#)

Er der hænder nok?

Ifølge Tobias Liebetrau, der er forsker i blandt andet cybersikkerhed ved Københavns Universitet, kan kommunerne godt være et oplagt mål som led i den digitale krigsførelse.

– Truslen er blevet større med krigen i Ukraine. Vi har ikke oplevet de dommedagsscenarier, som nogle steder er blevet beskrevet, men utallige daglige angrebsforsøg. Kommunerne er et oplagt mål i den sammenhæng, fordi kommunerne er tæt på borgerne, så danskerne vil kunne mærke det, hvis de kommunale systemer bliver ramt. Succesfulde cyberangreb kan udstille vores samfunds

sårbarhed, skabe utryghed og så mistillid til det offentlige, hvilket går særligt godt i spænd med russisk strategi, siger Tobias Liebetrau.

Han påpeger, at vi i dag har sektoransvar, hvilket betyder, at det er de enkelte offentlige myndigheders opgave at beskytte sig selv. Men han mener samtidig, det i høj grad er relevant at beskytte kommunerne mod hackerangreb på grund af de services, kommunerne leverer, og den store mængde personlige data, kommunerne ligger inde med.

– I forbindelse med, at man lavede en national cybersikkerhedsstrategi, har man haft meget stort fokus på transportsektoren, finanssektoren og sundhedssektoren. Man kunne godt overveje, om tiden er moden til at tale om beskyttelse af den samlede kommunale sektor. I Danmark arbejder vi i øjeblikket på at implementere et EU-direktiv, NIS 2, som udvider og styrker kravene til cybersikkerhed. Det er mig bekendt ikke besluttet, hvorvidt kommunerne skal være omfattet af NIS 2-direktivet, men implementering af direktivet er en oplagt løftestang til at sætte fokus på og styrke den kommunale cybersikkerhedsindsats, siger han.

Der er mange armlægninger mellem staten og kommunerne, men jeg synes, det bør vække genklang, når det handler om vores ydre sikkerhedsramme, der er truet af fælles fjender.

Peter Rahbæk Juel (S), formand for KL's arbejdsmarkeds- og borgerserviceudvalg

Han forstår også, kommunerne gerne vil have midler ud af forsvarsforliget til cybersikkerhed.

– Det er klart – alle vil jo gerne have en bid af kagen, og i og med, at der er en trussel, kan man også sagtens argumentere for, at kommunerne har behov for ressourcer, men de bliver næppe tildelt

penge på selve forsvarsforliget, siger Tobias Liebetrau, der peger på, at det kan blive svært for kommunerne at rekruttere folk med de rette kompetencer, da der i forvejen er kamp om dem, og det private marked udfordrer kommunerne på lønrammen.

– Det er endnu en grund til at tænke over, hvordan kommunerne kan styrke deres interne samarbejde og samarbejdet med de statslige myndigheder. Inspireret af arbejdet i de kritiske sektorer, kunne man overveje at oprette en fælles kommunal cybersikkerhedsenhed, siger Tobias Liebetrau.

Også Peter Rahbæk Juel peger på, at der er brug for ressourcer – også i form af viden.

– Det handler både om finansiering, men også om viden og know-how, så vi kan sikre os og være trygge ved, at vores data ikke falder i hænderne på fremmede magter. Der er mange armlægninger mellem staten og kommunerne, men jeg synes, det bør vække genklang, når det handler om vores ydre sikkerhedsramme, der er truet af fælles fjender. Det giver ikke mening, hvis kommunerne efterlades, for så lader man jo bare nogle bagdøre være åbne til det offentlige, siger Peter Rahbæk Juel.

Tilliden til det offentlige på spil

I Norge har et hackerangreb tidligere ramt en kommune og voldt store problemer, fortæller Jens Myrup Pedersen.

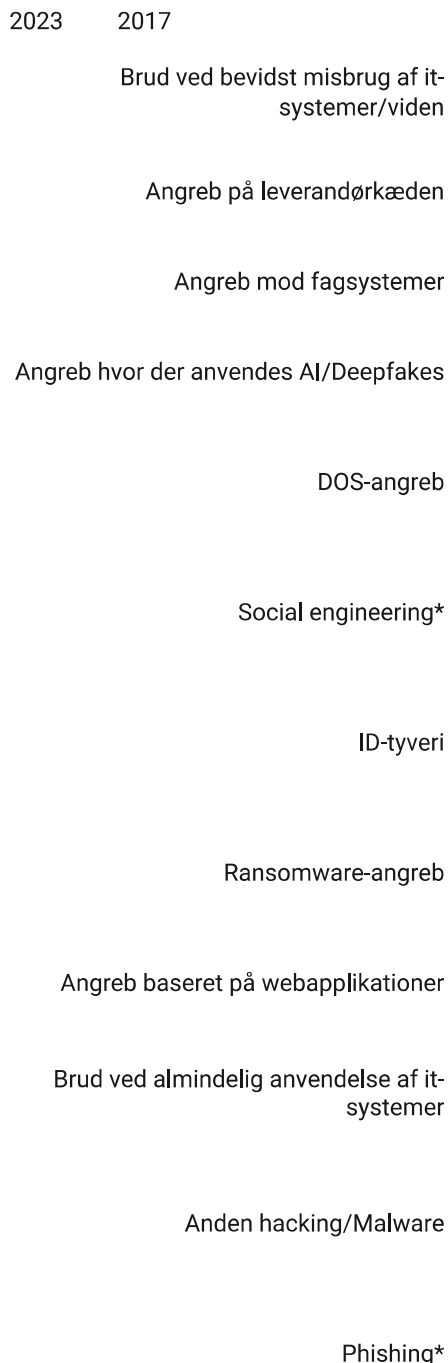
– I Norge trak det virkelig tæppet væk under ældreplejen i den pågældende kommune, hvilket viser, at de digitale systemer er en vigtig del af at holde velfærden kørende, siger Jens Myrup Pedersen og fortsætter:

– Kommunerne driver nogle systemer, som er meget vigtige for vores velfærd, og de ydelser er kritiske i den forstand, at de langt henad vejen står på et digitalt fundament. Hvis man mister det, får kommunerne svært ved at levere den grundlæggende velfærd. Derudover kan det ende med at undergrave tilliden til vores offentlige myndigheder, hvis der sker et angreb, og meget

personfølsomme oplysninger, som kommunerne ligger inde med om eksempelvis anbringelsessager og lignende, ender med at blive lækket.

Udvikling i angrebstyper

Grafen viser hyppighed i angrebstyper på en skala fra 0-5, hvor 0 er lav frekvens og 5 frekvens.



**I 2017 blev disse angrebstyper evalueret som én kategori. Værdierne er beregnet som en gennemsnit på tværs af alle deltagende kommuner, så den relative frekvens af angrebstyper kan sammenlignes hinanden.*

Chart: @danskekommuner • Source: KL • [Get the data](#) • Created with [Datawrapper](#)

Men ifølge Jens Myrup Pedersen kan det være svært for kommunerne selv at prioritere cybersikkerhed.

– Jeg synes, det er en rigtig god idé at formulere nogle minimumskrav fra centralt hold, fordi kommunerne skal prioritere mellem nogle svære områder, der er meget vigtige, og der kan cybersikkerhed godt ende som en lidt træls ting at bruge penge på, fordi det er usynligt og ikke skaffer flere pædagoger og hjemmehjælpere. Man skal bare huske, at de digitale systemer er fundamentet for, at pædagogerne og hjemmehjælperne kan levere den service, de skal, siger han og understreger, at kommunerne kan ende med at blive en indgang til andre kritiske systemer i det offentlige, hvis cybersikkerheden ikke er høj nok.

– Hvis der er adgang til nogle fælles systemer, så er det klart, at dem, der har ondt i sinde, vil kigge efter den svageste dør ind til systemet. Og glemmer man kommunerne i denne her kæde, så får man lige præcis skabt et svagt led, siger han.

I et svar til Folketingets Forsvarsudvalg gør fungerende forsvarsminister Troels Lund Poulsen (V) klart, at arbejdet med cybersikkerhed er baseret på sektoransvarsprincippet, og det betyder, at det er den enkelte myndighed, som har ansvaret i tilfælde af cyberangreb. Derudover peger han på, at regeringen og KL i økonomiaftalen er blevet enige om, at et "tidssvarende cybersikkerhedsniveau i kommunerne er nødvendigt for at sikre alle led i den offentlige sektor" og at drøfte implementeringen af NIS 2-direktivet i kommunerne. Endelig står Center for Cybersikkerhed til rådighed i det omfang, kommunerne ønsker rådgivning om cybersikkerhed, slår ministeren fast.

EMNER PÅ DENNE SIDE

Kriminalitet (<https://www.danskekommuner.dk/search/?q=Kriminalitet>)

KL (<https://www.danskekommuner.dk/search/?q=KL>)

Folketinget (<https://www.danskekommuner.dk/search/?q=Folketinget>)

Datasikkerhed (<https://www.danskekommuner.dk/search/?q=Datasikkerhed>)

Digitalisering (<https://www.danskekommuner.dk/search/?q=Digitalisering>)

 DEL (#)

KOMMENTÉR DENNE ARTIKEL

EMAIL**

KOMMENTAR**

VED AT KLIKKE PÅ DENNE BOKS ACCEPTERER DU AT DU HAR LÆST
DANSKEKOMMUNERS PRIVATLIVSPOLITIK

SEND KOMMENTAR

Læs også

HØRT PÅ BORGEN

Her er fem kommunale nedslag fra maratondebat +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/01/her-er-fem-kommunale-nedslag-fra-maratondebat/>)

KLIMA- OG MILJØTOPMØDE

Der blev helt stille i salen, da ministeren udtalte sig om kommunale solceller +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/april/14/der-blev-helt-stille-i-salen-da-ministeren-udtalte-sig-om-kommunale-solceller/>)

MEDIEDÆKNING .

Landdistrikter giver ris og ros til medieaftale

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2022/maj/23/land-giver-ris-og-ros-til-medieaftale/>)

KULTUR

Kultur-analyseinstitut bliver placeret i Roskilde

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2022/maj/12/kultur-analyseinstitut-bliver-placeret-i-roskilde/>)

HØRT PÅ BORGEN

Minister på samråd: Reglerne om sanktioner er for komplicerede og bør laves om +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/22/mini-paa-samraad-reglerne-om-sanktioner-er-for-komplicerede-og-boer-laves-om/>)

FOLKEMØDET .

Sundhedsvæsnet har brug for elastik – ellers bryder det sammen +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/16/sunc-har-brug-for-elastik-ellers-bryder-det-sammen/>)

HØRT PÅ BORGEN

**Ministersvar om kvalitet i dagtilbud
imponerer ikke Alternativet: "Det er de
sætninger, jeg er vant til at høre" +**

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/15/mini-om-kvalitet-i-dagtilbud-imponerer-ikke-alternativet-det-er-de-saetninger-jeg-er-vant-til-at-hoere/>)

ØKONOMI

Milliontilskud skal sikre fremtiden på Mors +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/09/mill-skal-sikre-fremtiden-paa-mors/>)

Mere fra forsiden

BORGERINDDRAGELSE

Tønder skriver danmarkshistorie med folkeafstemninger om vedvarende energi +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/22/toen-skriver-danmarkshistorie-med-folkeafstemninger-om-vedvarende-energi/>)

HØRT PÅ BORGEN .

Minister på samråd: Reglerne om sanktioner er for komplicerede og bør laves om +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/22/mini-paa-samraad-reglerne-om-sanktioner-er-for-komplicerede-og-boer-laves-om/>)

CYBERSIKKERHED

Kommuner vil med i cyberforsvar: "Vi er ikke stærkere end det svageste led"

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/22/kommuner-vil-med-i-cyberforsvar-vi-er-ikke-staerkere-end-det-svageste-led/>)

NY BORGMESTER

Aalborg nye borgmester på første arbejdsdag: "Jeg er landet i verdens bedste job" +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/21/aalborg-nye-borgmester-paa-foerste-arbejdsdag-jeg-er-landet-i-verdens-bedste-job/>)

TRAFIK

Professor langer ud efter kommuner, der sænker farten: Det gør ikke noget godt for klimaet +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/21/professor-langer-ud-efter-kommuner-der-saenker-farten-det-goer-ikke-noget-godt-for-klimaet/>)

SET & SKET

Set & Sket: Skoleelever til OL+

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/21/set-sket-skoleelever-til-ol/>)

PARALLELSAMFUND

Greve skruer bissen på: Overtager udlejning i udsatte boligområder +

(<https://www.danskekommuner.dk/nyheder/2023/juni/21/greve-skruer-bissen-paa-overtager-udlejning-i-udsatte-boligomraader/>)
